

2013-SIKTET

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Nr 3-4

Årg. 26

December 2013

JULNUMRET

rapporterar från FSFs träffar under hösten och vi får också läsa om en amerikaresa och 1903 års män i staten.

Brage Lundström

visade hur man gör en släktbok.

Sidan 5

Bo Hansson

informerade om svedje-finnar och deras villkor.

Sidan 7

Anna-Lena

Hultman lärde oss hitta släkten i Amerika.

Sidan 8f

Förlovat Land

Ett amerikabesök.

Sidan 10f

Gustaf från Nyed

visade sig vara släkt med Calle Jularbo.

Sidan 12f

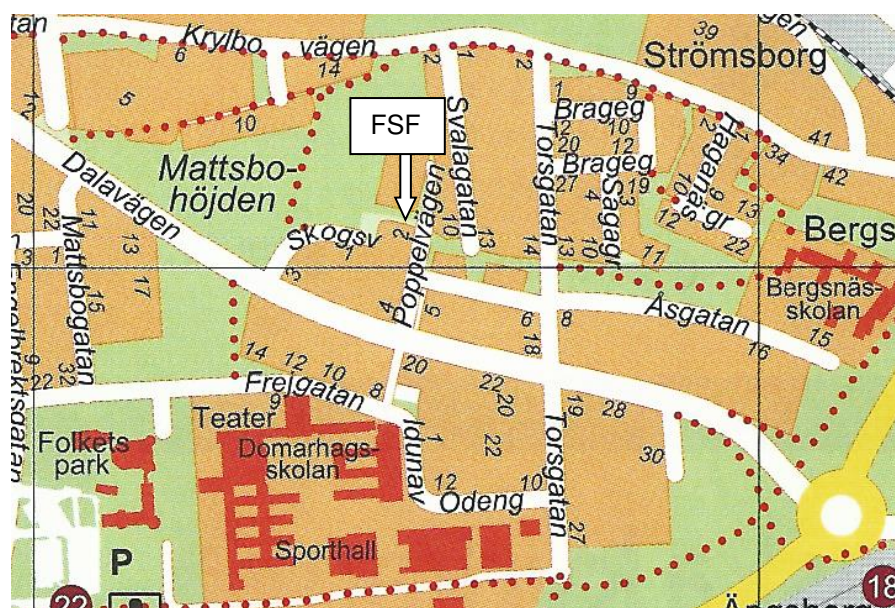
Vårens program

Sidan 20

Folkare Släktforskarförening flyttar

Nya adressen: Poppelvägen 2 A, Avesta

FOLKARE SLÄKTFORSKARFÖRENING

Föreningen bildades 9 april 1987 och är ansluten till
Sveriges Släktforskarförbund och
Dalarnas Släktforskarförbund

Postadress: Poppelvägen 2 A
774 41 AVESTA
Besöksadress: Poppelvägen 2 A, AVESTA
Tel: 076-795 81 87
e-post: folkare.fsf@telia.com

Medlemsavgift: 195 kr
Familjemedlem: 60 kr
Ungdomsmedlem: 50 kr (t o m 20 år)
Medlemmar utanför Sverige 200 kr
Plusgiro 58 45 11 – 0

STYRELSE

Ordförande Birgitta Larhm
tel 0226-55894, e-post: abl.avesta@comhem.se

Vice ordförande Britt-Marie Nygård
tel 0226-54621, e-post: britt.marie.nygard@gmail.com

Kassör Monica Burman
tel 0226-51352, e-post: systermonkan@hotmail.com

Sekreterare Monika Pettersson
tel 0226-52773, e-post: monika.p@delta.telenordia.se

Materialförvaltare Elisabet Eldh
tel 0226-22027, e-post: eeldh@live.se

Suppleant Birgitta Gustafsson
tel 0226-50811, e-post: bisi@home.se

Suppleant Barbro Vikström
tel 0226-55602, e-post: babba.vikstrom@telia.com

Adjungerad Johnny Eriksson
tel 0225-770178, e-post: johnny.eriksson@storbo.se

Adjungerad Marie Gladh
tel 073-9685094, e-post: venne25@hotmail.com

Adjungerad Sylvia Lundewall
tel 0225-711158, e-post: sylvia@lundewall.st

VALBEREDNING

Bengt-Ove Andersson, sammankallande
tel 0226-22040, e-post: larsols47@hotmail.com

Anders Forsberg
tel 0226-58505, e-post: evander1@tele2.se

Ulla-Brita Ljungkvist
tel 0226-66029, e-post: ljungkvist.u@telia.com

AN-SIKTET
Redaktörer: **Birgitta Larhm och Barbro Vikström**
adresser, se ovan

FSFs hemsida: www.avesta-hasse.se/folkare/
Redaktör: **Hans Groth**
tel 0226-58467, e-post: hans.groth@telia.com

Författaren ansvarar själv för insänt material.
Citat ur An-Siktet får göras om källan anges.

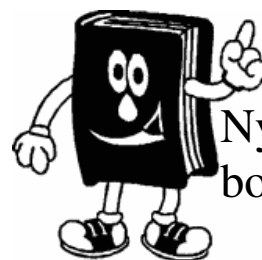
Innehåll:

Nytt i bokhyllan	2
Nya medlemmar	2
Styrelsen rapporterar	3
Medlemsavgifter	4
Släktforskning fortsättningskurs	4
Avlidna medlemmar	4
Släktböcker, som jag gjort dem	5
Två romaner för släktforskare	6
Finnskogar och skogsfinnar	7
Hur man hittar sin släkt i Amerika	8
Släktforskardagarna i Köping	9
Till det Förlovade Landet	10
Gustaf född i Nyed Värmland och avliden i Grytnäs Dalarna	12
Förtroendevalda i socken och på ting	14
Sveriges statskalender 1903 års män	15
Dalalördag på Landsarkivet i Uppsala	19
FSF säljer materialet du behöver i din Släktforskning	19
Program våren 2014	20

Nya medlemmar hälsas välkomna!

Medlemsnr 107 Nils Åke Andersson Åsgatan 6 B 774 41 Avesta	Medlemsnr 298 Anita Wiksell-Ericsson Malmgatan 15 C 774 30 Avesta
---	--

Nytt i
bokhyllan

Gåva av Sylvia Lundewall: *Svenska smedsläkter
Nr 31 Stake*
Övrigt: *Släktforskarnas Årsbok 2013*

Folkare Släktforskarförening
Ny adress:
Poppelvägen 2 A, Avesta

Tryck: Centrumtryck AB, Avesta

Styrelsen rapporterar!

Under denna rubrik kommer medlemmarna att fortlöpande få information om styrelsens arbete.

Öppet i lokalen

Vi har under hösten hållit öppet i lokalen en lördag i månaden och även en vardagkväll i månaden. Under dessa dagar har det under lördagarna varit fler besökare än under vardagkvällarna. Vi har haft lite olika teman som information om gravstensinventering och släktböcker. Även om projektet NÅDD, Namn åt de döda, som är ett projekt i Sveriges Släktforskarförbunds regi. Detta kommer att utmytna i en ny skiva, förhoppningsvis till hösten med alla döda och begravda från 1901 och framåt.

Kurs i soldatforskning

Under hösten har föreningen hållit en kurs i soldatforskning och då har vi använt boken Svenska indelningsverket av Claes Grill och även lärt oss att använda Generalmönsterrullor på Internet och med hjälp av mikrokort. I vår förening har vi mikrokort över Västmanlands regemente. För att finna de andra landskapsregementena har vi använt SVAR och ArkivDigital.

Gravstensinventering

Vi har under hösten fått igång en grupp som inventerar gravstenar på Grytnäs kyrkogård. När det gäller Folkärna kyrkogård så skall vi sätta fart under våren 2014 innan det börjar blomma.

Ny lokal

Vi kommer att starta det nya året med ny lokal hos Brf Poppeln. Det är den gamla PRO lokalen på **Poppelvägen** som vi kommer att hyra. Här kommer vi att ha tillgång till en mer än dubbelt så stor lokal där vi kan hålla både medlemsmöten och träffar utan att trampa på varandra.

Dalaförbundet

Nedläggning av Dalaförbundet är ju beslutat och Sveriges Släktforskarförbund är informerad om vårt beslut.

Dalaförbundet kvarstår som medlemsorganisation tom 31/12 2013.

Lördagen den 5 oktober i Vuxenskolans lokal

Brage Lundström från Västerås höll ett mycket bra föredrag om *Släktböcker, som jag gjort dem*, lördagen den 5 oktober. Vi avslutade med att **Tony Brosson** från CentrumTryck berättade om priser och vad vi skall tänka på när vi skall presentera

vår forskning i en bok. Läs mer på sid 5.

Måndagen den 21 oktober i Fridolinsalen Avesta bibliotek

Till biblioteket kom finnforskaren **Bo Hansson** från Borlänge och berättade *Om skogsfinnar och finnskogar*. Ett välbesökt möte där många tog chansen att ställa frågor om sina finska anor i Bergslagen. Läs mer på sid 7.

Torsdagen den 14 november i Grytnäs församlingshem

Denna kväll besökte **Anna-Lena Hultman** från

Sveriges Släktforskarförbund oss för att berätta om *Hur man hittar sin släkt i Amerika*. En mycket välbesökt föreläsning där vi fick en hel del mycket nyttig kunskap utöver många tips om hur vi skall söka emigranter på nätet. Vid dragning av lotteriet

vann Nils Åke Andersson Emigrantboken och tröstpriset som Monika Pettersson skänkte, delades ut. Läs mer på sid 8.

Sista träffen i lokalen på Garmakaregatan

Lördagen den 7 december håller vi sista träffen i lokalen på Garmakaregatan.

Nu är det dags att betala
medlemsavgiften för 2014

Medlem 195 kr

Familjemedlem 60 kr

Ungdomsmedlem 50 kr (t.o.m. 20 år)

Medlemmar utanför Sverige 200 kr

Med denna tidning bifogas förtryckt inbetalningskort
för medlemsavgift för 2014.

Kontrollera att alla uppgifter är riktiga, i annat fall
kontaktar du någon av redaktörerna för rättning.

Släktforskning

Fortsättningskurs i FSFs regi
Vi startar en fortsättningskurs så
snart vi har fått in minst 8
anmälningar.

För information
och anmälan
ring 0226-558 94!

K Sune Larsson,

född i By den 17 juli 1931, son till
hemmansägaren Klas Johan Larsson och
hustrun Augusta Wilhelmina Jäderholm i
Norrbyn, By.

Genom sin internationella forskargärning
med världen som arbetsfält, främst verksam
vid Karolinska Institutet men också inom
WHO, forskade K Sune om flera av 1900-
talets stora hälsolarm, som amalgam,
hormoslyr, fenoxisyror och asbest samt
läkemedel.

Hembygden med fädernegården i Norrbyn
och på senare år sommarhuset i Lövbacken i
By stod Sune nära. År 2010 tilldelades K
Sune Larsson Avesta kommuns kulturpris
"Årets Fridolin" för sitt stora engagemang om
bygden och flera böcker om Folkarebygden.
Hans böcker om bergsmansgravvårdar,
tjänande kvinnor, järnbruksarbetare och
bondestudenter har rönt stort intresse.

Sune blev också promoverad till
jubeldoktor vid Karolinska Institutet. Sunes
stora önskan var att vi skulle "satsa på
barnen" vår framtid, han ville få ett ökat
samspel mellan skola och hembygds-
forskning.

K Sune har varit medlem i FSF sedan 1996.
Jag har haft många trevliga samtal med
honom, och sista gången under sommaren
ringde han mig, han frågade om föreningen
ville ta hand om en gammal amerikakista. Vi
kommer att ha den väl synlig i vår nya lokal.

K Sune avled den 3 september 2013 i Gävle i
en ålder av 82 år.

Birgitta Larhm

Per-Erik Petterson,

född den 30 juni 1936 och uppvuxen i
Västmanland. Under sitt yrkesverksamma liv
har han varit folkskollärare och rektor vid
Skogsbo skola och även under några år
landstingsråd för kulturfrågor i Dalarna.

Med en lärares bildningssträvan har hans
mångsidiga arbete för Dalarnas och
Bergslagens historia och kultur burit frukt.
Han har lyft fram och levandegjort många
människors liv och verksamhet i bruksmiljö
och bondbyar, inte minst i Avesta stad, Krylbo
stationssamhälle och socknar runt om. Han
samlade människor till studiecirkel för att
gemensamt dokumentera 1900-talets arbets-
och vardagsliv med värdefulla resultat för
historieskrivningar om vår bygd.

Per-Erik guidade i Avesta Art och visade
samtidskonst i samspel med det gamla
järnverkets starka minne och miljöer. År 2009
tilldelades han "Årets Fridolin" för att han
verkat i bildningens och kulturens tjänst i
Folkarebygden. Han har varit medlem i FSF
sedan 2002.

Per-Erik avled den 21 november 2013 i
Avesta i en ålder av 77 år.

Birgitta Larhm

”Släktböcker, som jag gjort dem”

av Marie Gladh

Lördagen den 5 oktober inbjöd Folkare Släktforskarförening till föreläsning om tillverkning av släktböcker. Talaren för dagen var Brage Lundström och vi fick även besök av Tony Brorsson från Centrumtryck. Efteråt hölls ett kort medlemsmöte.

Brage Lundström är ordförande i föreningen DIS Bergslagen, har släktforskat sedan slutet på 1960-talet och arbetar just nu aktivt med 5 olika släktböcker. Han visar oss ett exempel där vi kan se hur han använt olika källor för att på ett informativt sätt redogöra för huvudpersonens anor och ättlingar. I de böcker han tillverkat har han bland annat blandat bilder, antavlor och informativ text om utvalda personer och yrken.

För att samla den rena släktforskningen använder Brage programmet Disgen för att få en bra överblick över anorna och där kan han sedan välja olika typer av utdrag att använda som illustrationer till aktuell släktbok. Utöver detta använder Brage även programmet Power Point för att utforma sidorna till släktboken. I exemplet han visade fanns utdrag ur bland annat husförhörlängder, boskapsskattelängder och kartor, allt för att väcka läsarens intresse.

Brage använder gärna ett liggande format för sina släktböcker. Detta då det ger en känsla av större utrymme då illustrationer av antavlor ofta tar plats på bredden. Antavlorna blir på så vis lättare att åskådliggöra för läsaren. Den text som Brage spränger in bland bilderna handlar bland annat om utvalda personers öden samt beskrivningar av gamla yrken som finns i släkten för bättre förståelse av anornas liv.

Utöver Brage Lundström fick vi, som sagt, även besök av Tony Brorsson från Centrumtryck. De finns aktiva i Avesta, Malung och Mora och hjälper både företag, förlag och privatpersoner med tryck och bokbindning. Tony berättade för oss om vad som är viktigt att tänka på när man vill få sin släktbok tryckt samt visade några olika exempel på bindningar och format.

Några bra tips är:

- Använd ett vanligt pappersformat, till exempel A4 eller A5
- Svartvitt eller färg? Om du vill blanda, lägg gärna sidorna med färgbilder bredvid varandra
- Originalen är viktiga, gör om filen till PDF
- Tryckeriet trycker endast materialet, försäljning och distribution måste du stå för själv

Tony Brorsson, Brage Lundström, Gösta Söderberg

Efter Brage Lundströms föreläsning och informationen från Tony Brorsson höll vår ordförande Birgitta Larhm ett medlemsmöte med närvarande medlemmar.

Birgitta började med att hälsa alla välkomna och dela ut dagordningen och sedan berättade hon, med hjälp av Barbro Vikström och Monika Pettersson hur långt föreningen kommit med NÅDD – Namn åt de döda. Projektet har som mål att Sveriges Släktforskarförbund under 2014 skall ge ut en ny version av Sveriges Dödbok. Runt om i landet registreras nu alla som dött under åren 1901 till 1946. FSF har adopterat Grytnäs för åren 1901–1946 och åren 1940–1946 för By. Arbetet skall vara klart innan årsskiftet och det finns en hel del kvar att arbeta med.

Under nästa punkt meddelar Birgitta att gravstensinventeringen på Folkärna kyrkogård är klar att starta. Fyra grupper med tre personer i vardera kommer att arbeta med inventeringen. Den sista punkten berör föreningens program för 2014 där Birgitta efterlyser idéer och tankar kring ämnen att ta upp under året. Några förslag inkom, bland annat ämnen som bruk, smeder, bosättningar och försvunna byar.

Birgitta avslutar mötet genom att tacka för inkomna idéer och ber att vi tillsammans försöker genomföra dem.

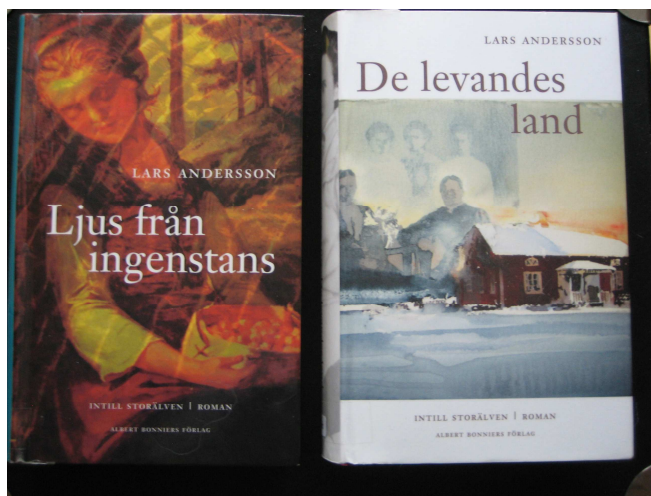
Två romaner för släktforskare

Recension av Gösta Söderberg

Det är en stekhet julidag år 1954. Ida på gården Nolkul i byn Hedås har bjudit in till sitt 70-årskalas. Ett tjugotal gäster skall trakteras med ännu flera rätter men Ida har god hjälp av yngsta sonen och sonhustrun. Sonen Karl har turligt nog just skaffat en folkvagn och han kör som besatt till och från Forshaga för att hämta först kokerskan, sedan tårtorna och till sist glassen, i absolut sista minuten för att den inte skall hinna smälta den stund den måste stå i jordkällaren. Sonsonen Lars är också med, fast han är bara 4 månader gammal och kan knappast ha något personligt minne av dagen. Ändå är det han som flera decennier senare så levande och konkret skildrar sin farmors fest.

Lars Andersson är en författare med djup respekt för fakta. När han skriver sin släktkrönika har han lusläst kyrkböcker, bouppteckningar, beslut om laga skiften, föreningsprotokoll, ja allt han kunnat uppbringa. Han har kommit långt, nio generationer skildrar han noggrant, namn på människor, gårdar och byar, årtal. Men det är ett skelett! Hur levde människorna egentligen, hur talade, tänkte och kände de? Många släktforskare har väl grubblat kring detta. Lars Andersson har den framstående författarens fabuleringsförmåga. Han gjuter liv i kyrkböckernas namnrader. Han transformerar släktkrönikan till en roman, hela tiden med bibehållen respekt för fakta och för de döda han skildrar.

Byn Hedås är navet som berättelserna kretsar kring. Lars Andersson har funnit att en man som hette Knut Nilsson bröt ny jord vid Klarälvens strand söder om Skived och fick åttondels mantals skattehemmanet Hedås skattelagt 1625. Där börjar boken *Ljus från ingenstans*, sedan får vi följa släkten och byns öden i sju generationer. Det är en släktby, nästan alla familjer är ingifta i varandra. Boken slutar den 26 augusti 1883. Dateringen är exakt. Det var den natten vulkanön Kraka-tau exploderade en av de värsta naturkatastroferna historien känner. I Värmland märkte man det som

en ”skälvning och ett ljussken borta över älven”. Det är typiskt för författaren han kopplar ofta livet i bondbyn till händelser ute i stora världen.

Den fristående fortsättningen *De levandes land* börjar 1884 då Ida föds, hon som skulle bli Lars Anderssons farmor. Det är nya tider. Det bor inte längre bara bönder, pigor, drängar

och fattighjon i Hedås. Det börjar dyka upp flottare och fabriksarbetare. Väckelserörelsen i baptisternas tappning drar med sig många i släkten. Arbetarna vid ”sulfiten” i närbelägna Forshaga går ut i strejk. Kraftmätningen varar nästan ett år och slutar i svidande nederlag. Tre av Idas söner emigrerar till Amerika. Det var på 1920-talet, den sista emigrantvägen, mycket olik den som Vilhelm Moberg skildrat och inte alls lika omskriven. Prärien var uppodlad, nu var det industriarbete som erbjöds de nya invandrarna. Boken slutar 1954, Sverige har blivit ”folkhemmet” och i Hedås föds en blivande författare.

År 2009 fick Lars Andersson för *Ljus från ingenstans* motta Ivar Lo-Johanssons pris på 330.000 kronor. Det är Sveriges största litterära pris (bortsett från Nobelpriset). I somras fick han ta emot Sveriges näst största litterära pris, Övralidspriset på 250.000 kronor. Det delas inte ut för en enskild bok men motiveringen lyder ”till en stor berättare och poet på prosa, hemma i världen och i Värmland”. Jag instämmer i all blygsamhet och rekommenderar alla släktforskare att läsa böckerna.

Det är 400 + 550 sidor och det kan väl synas mäktigt men det är värt besväret.

Böckerna finns att låna på Avesta bibliotek. De går givetvis också att köpa, även som pocket och E-bok.

Finnskogar och skogsfinnar

av Marie Gladh

Bo Hansson, Borlänge, berättade om svedjefinnar och svedjebruk i Fridolinsalen, Avesta bibliotek. En skara intresserade åhörare fick en inblick i varför finnarna kom att bosätta sig i skogslandet på andra sidan Bottenhavet och även hur de klarade sin försörjning.

Bo Hansson

foto: Marie Gladh

Den 21 oktober inbjöd Folkare Släktforskarförening i samarbete med ABF och Avesta Bibliotek till föreläsning. Ett 40-tal åhörare samlades i Fridolinsalen på Avesta bibliotek för att lyssna till Bo Hansson från Borlänge som talade om "Finnskogar och skogsfinnar".

Bo Hanssons andemening med föredraget var att slå hål på ett antal påståenden som genom tiderna tagits för sanna. De allra flesta av de så kallade skogsfinnarna kom från Savolax i östra Finland. Under slutet av 1500-talet då många av människorna flyttade var Finland en del av Sverige.

Det har hävdats att finnarna flyttade på grund av hunger och elände, men nöden i Savolax och Karelen var inte större än i resten av Sverige. Den stora anledningen till att finnarna letade sig nya områden var att det inre av Finland blev för tätbefolkat. Det sägs även att finnarna kom runt Bottenviken och vandrade neråt i Sverige. Vid den här tiden var Stockholm även finnarnas huvudstad och finnarna kom vattenvägen utan boskap men med fickorna fulla av svedjeråg. De första finnarna anlände till Södermanland via Kolmården och Tiveden och spred sig uppåt i landet.

Påståendet att finnarna slog sig ner olagligt behöver också slås hål på. Under de år Gustav Vasa regerade uppmuntrade och gynnade han nybyggen och finnarna hade sin råg och sin odlingsteknik och skapade således försörjning där svenskarna inte bodde. Detta finns väl dokumenterat i de svenska domböckerna.

När finnarna kom till Sverige hade de med sig jordbruksformen svedjebruk som innebär att man bränner mark för att odla. De hade även med sig en speciell form av råg, svedjeråg, när de kom till Sverige. Svedjebruket är en fyraårig process och bygger på att marken i gammal granskog bränns vilket gör att processer i marken sätts igång och frigör bland annat kväve och olika mineraler. Finnarna hade ofta flera svedjor samtidigt för att gardera sig och sådde rågen glest för att få så stor skörd som möjligt.

Det har även påståtts att de finska svedjebrukarna levde mycket isolerade under många år. Detta grundade sig på att man trott att de endast talade finska och inte hade några kontakter i Sverige. Verkligheten var i princip den motsatta; människorna rörde sig över stora områden, de omsatte sin råg till varor genom marknader och betalade den som skatt till staten, de var aktiva vid tingen samt hade goda kontakter med hemlandet. Dessutom var myndighetspersonerna i deras hemland svensktalande och de var därför vana med språket.

I kyrkböckerna ser vi ofta att även finnarna har försvenskade namn och det har påståtts att prästerna "stal" deras finska familjenamn. Men prästerna i Sverige behandlade de finska svedjebrukarna precis som de svenska bönderna. Släktnamn användes främst av adel och präster. Därför gavs finnarna vanliga patronymikon, vilket gjorde att de finska släktnamnen inte syns i dokumentation, men likväl fanns de där.

Det vi fick höra under de dryga timmen gav åhörarna en inblick i hur finnarna hade det och fick uppfattningen om att de inte hade det så mycket sämre än de svenska bönderna!

”Hur man hittar sin släkt i Amerika”

av Marie Gladh

Aнна-Lena Hultman, känd emigrantforskare och en av författarna till boken **Emigrantforskning**, gästade Folkare Släktforskarförening för att lära oss hitta våra utvandrare släktingar. Kvällens föreläsning lockade ett stort antal åhörare.

Den 14 november var Anna-Lena Hultman inbjuden av Folkare Släktforskarförening i samarbete med Vuxenskolan för att tala om hur du hittar släkten i Amerika. Hultman kommer från Hössna utanför Ulricehamn och började släktforska under 1980-talet. Under tiden hon släktforskade fann hon att från hennes hemsöcken skedde den största utvandringen i Sverige och intresset för emigrationen var fött. Ett resultat av detta intresse är boken ”Emigrantforskning” som hon har skrivit tillsammans med Ted Rosvall. Boken är handbok nummer 1 i Sveriges Släktforskarförbunds serie som hittills kommit ut med fem handböcker.

Den allra första rekommendationen handlar om att alltid börja på hemmaplan. Det är många som börjar leta i USA och går bet. Det kanske finns en skröna om en ana som utvandrat till Amerika och aldrig kommit tillbaka. Då är det bättre att börja i de svenska kyrkböckerna och leta efter den anteckning som visar att personen verkligen åkte till Amerika.

Värt att också använda som källor till din forskning är om du kan hitta foton, amerikabrev, vykort och husförhörslängder. Genom att gå från husförhörslängder till flyttningslängderna kan du hitta mer information om personen som sagts utvandra. De behövde ett flyttbetyg av prästen och om de inte hade något skrev prästen ofta att personen rymt.

Bouppteckningar kan även de ge ytterligare information om till exempel utflyttade barn som ska ärva. Det finns även fall där de utflyttade barnen inte finns med i bouppteckningen, de kan ha fått sitt arv i förväg genom att föräldrarna till exempel betalat biljetten eller på något annat sätt bidragit till att barnet fått möjlighet att utvandra. Även arvskiftet efter bouppteckning är ett annat ställe där det möjligen kan finnas ytterligare information, dock inte alltid.

För att utvandra behövde personen kontakta en agent för att få ett ”utvandrarkontrakt” vilket fungerade som biljett. Det var en krokig väg till Amerika. Resan gick från Göteborg, Malmö eller någon av de andra hamnarna i Sverige och de stora amerikafartygen utgick från Irland. Före sekelskiftet tog Atlantresan i genomsnitt 14 dagar och i början av 1900-talet ca 10 dagar. Biljettpriset på den tiden låg kring 90-125 kronor. En av de längsta kända resorna tog hela sex månader då fartyget hamnade i en storm.

Anna-Lena Hultman

foto: B Vikström

Göteborg var den stora hamnen i Sverige, men även Malmö, Helsingborg, Köpenhamn och Oslo hade avgångar med destination Amerika. Ankomsthavn i Amerika var ofta New York eller Boston, men även där fanns flera hamnar och sedan gick resan vidare med tåg eller annan båt. På bland annat Ellis Island – en ö utanför New York – fanns en stor mottagningsstation.

När de kom till Amerika var det vanligt att de bytte namn. Utvandarna tog ofta efternamn efter gården eller byn i olika former. På grund av detta kan det vara svårt att hitta dem och man bör vara medveten om det. De som utvandrade flyttade ofta till samhällen där det redan fanns människor från den by de flyttat från i Sverige.

I USA är inte kyrkböckerna lika omfattande. Deras Federal Census finns gjorda var 10:e år, i vissa stater kan man finna dem var 5:e år. De sista längderna som finns tillgängliga är de för 1940, i USA är det 72 års sekretessgräns.

Några användbara källor kan vara:

- CD-skivan "Emigrant Populär": Få veta biljettens destination
- Hemsidan Ellis Island One Step: Sök bland ankomna till Ellis Island
- Ancestry: Sökningar ibland annat Svenska och amerikanska kyrkböcker samt passagerarlistor
- Emigrantinstitutet i Växjö: Har Svensk-amerikanska tidningar på mikrofilm. Dessa finns även på Kungliga Biblioteket i Stockholm
- Emigranthuset i Göteborg: Har register över emigranter, lånar mikrofilmerna från Växjö

Emigrantforskning är tydligen ett ämne som många är intresserade av. Vi höll till i Grytnäs församlingshem och lokalen fylldes till bredden. Vid dragningen av kvällens lotteri vann Nils Åke Andersson boken *Emigrantforskning* av Rosvall/Hultman. Tröstpriset som skänkts av Monika Pettersson delades också ut. Avslutningsvis vill vi tacka er som bakade det goda kaffebrödet som vi fick till kaffet i pausen och även ett tack till er som skötte hushållsbestyren.

Släktforscardagarna i Köping 23–25 augusti 2013

av Birgitta Larhm

De årliga återkommande släktforscardagarna ägde i år rum i Köping med Västra Mälardalens Släktforskarare som arrangör. Britt-Marie Nygård och jag var vår förenings ledamöter under fredagen.

Fredagen startade med förbundsinformation som förbundsordförande Barbro Ståhlheim var ansvarig för. Vi fick en information om "Nya Rötter" som nu finns att beskåda på förbundets hemsida. Presentation av Bokhandel. Under år 2014 skall förhoppningsvis NÅDD, Namn åt de döda, vara klart. Ny *handbok om Resandefolket* och även en ny *handbok om Mantalslängder* skall förhoppningsvis komma under 2014. Nästa registreringsprojekt som förbundet står bakom är registrering av *boupppteckningar*. Även så blev vi upplysta om att Tord Bylund hade avlidit i början av augusti. Tord har varit anställd på Landsarkivet i Härnösand och efter pensioneringen flyttade han och hustrun till Skåne. Han är känd bland många forskare och då speciellt för sin forskning i Norrland med drygt 180.000 norrlänningar. År 2004 fick Tord Örnbergspriset, ett pris som förbundet står bakom.

Förbundets riksstämma var förlagd till fredagen kl 16.00, ett nytt grepp som jag personligen inte tycker är så bra. Skall vi få med de lite yngre, inte bara pensionärer, måste vi nog hålla stämman under lördagen som tidigare. Stämman hade samlat 137 ombud och allt gick lugnt och städat till, inga större överraskningar. Valbredningens förslag gick igenom

utan någon större diskussion. Efter stämman bjöd förbundet på supé.

Köping hade som tema för dessa dagar *Bergslagen och Järnet*, ett tema som kändes naturligt då Köping är beläget i Bergslagen. Kring temat hölls ett stort antal föreläsningar. Föreläsningarna var ca 45 minuter långa och den kände professorn och forskaren Dick Harrison var detta års huvudföreläsare. Han drog fulla hus under både lördag och söndag. En annan mycket medryckande och underhållande föreläsare är Kalle Bäck som berättade om livet i Sverige på 1800-talet. Ett stort antal utställare hade samlats i Ullvihallen Köpings Arena. Här fanns det i det närmaste 60 utställare som vi kunde gå och botanisera hos och prata släktforskning mellan alla föreläsningarna. Till föreläsningarna i Köping gick det att förhandsboka sig för en summa av 20 kronor och detta tycker jag var en mycket bra idé för så slapp åtminstone jag stå och köa.

Till arrangörerna vill jag framföra ett stort tack för ett bra arrangemang som visar att även en liten förening och stad kan arrangera något så stort som släktforscardagar när alla duktiga krafter tas till hjälp. Som vanligt var det bra vänder under dagarna, solen sken från en klar himmel. Hur skall det då bli i *Karlsta med sola!*

Ett stort tack till Köping och jag ser fram emot släktforscardagarna i Karlstad år 2014.

Dick Harrison

Till det Förlovade Landet

av Martin Svennar

V i skriver året 1915 och vi befinner oss i min hemby Torrvål i Orsa. Det är en viss oro och förväntan hos den yngre generationen, tre unga män har beslutat sig för att söka lyckan och utvandra till det förlovade landet i väster. Alla tre är 19 år, heter Anders, två från Torrvål och en från Viborg.

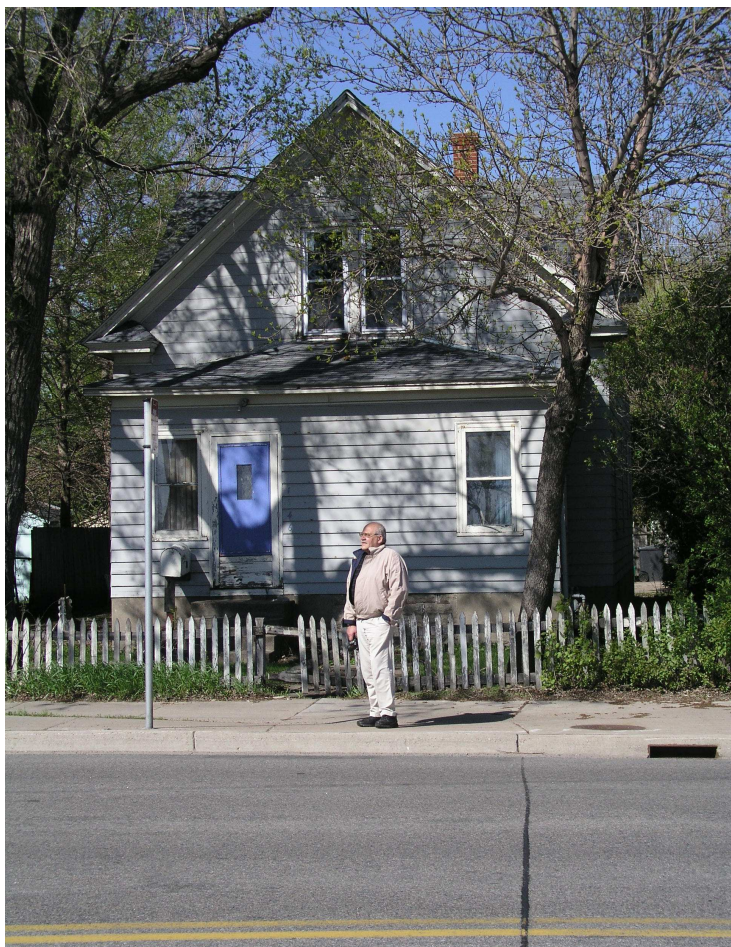
Orsaken till detta beslut att utvandra, kan säkert bero på skilda orsaker. Utan att på något sätt gradera, är jag ändå benägen att gissa att det kunde vara bristen på arbete i Sverige, äventyrlusta, allmänna värnplikten. I det senare fallet skulle det visa sig att man kom ur askan i elden. Ytterligare ett skäl kunde vara motsättningar mellan generationerna. Min salig mor Fröjd Anna, talade om för mig en gång, att förhållandet mellan far och son inte var det bästa.

De ankom New York på annandag jul 1915, med båten Stockholm. Jag har i alla år undrat vad och om de fick någon julmat på båten. De blev grundligt läkarundersökta, tillfrågade vart de skulle, om läs- och skrivkunnighet, hur mycket kontanter de hade, vem som betalat resan och blev till slut godkända. När man läser passagerarlistorna upptäcker man att det fanns de som nekades inträde i USA på grund av exempelvis ohälsa.

En Anders var min morbror, med tillnamnet Fröjd. Nr 2 var Grev Anders Andersson som kom från Swäs-gården i Torrvål och bäge uppgav att de skulle besöka Anders Fröjds farbror Hans Andersson, bosatt i Minneapolis. Han hade utvandrat redan 1903 och var så att säga etablerad i det förlovade landet. Nr 3 var Anders Bodin från Viborg, som skulle besöka sin syster Kerstin i St Paul. Det kan vara värt att notera att Anders Bodins andra syster Vilhelmina utvandrade 1916 och modern, änkan Anna Persdotter utvandrade 1918. Hela den grenen av Bodin utvandrade alltså.

Morbror Anders ansökte om amerikanskt medborgarskap och erhöll detta 15 maj 1924 i Minneapolis. Han gifte sig 14 februari 1920 med Irene Corneillier, som var född i Dayton Minnesota den 17 mars 1899. Äktenskapet begåvades med två döttrar Audrey född 29 januari 1925, gift Stamps 1948 och frånskild 1951, död 7 juni 1995 i Minneapolis och Dorothy född 12 januari 1927, ogift död San Jose Kalifornien 15 februari 1997.

Det tycks ha gått bra för Anders. Trots att det var kärva ekonomiska tider och med tanke på den svåra börskraschen 1929, bodde familjen i ett stort tvåvåningshus i Minneapolis och hade hyresgäster på övervåningen. Tyvärr var olyckan framme, när han höll på och jobbade på huset. Han föll från verandan över källardörren, som stod öppen och bröt ryggen. Avled av skadorna den 24 november 1935. Jag har inte lyckats spåra hans fru Irene. Hon hade det säkert svårt att bli ensamstående med två små flickor, ganska säkert är nog att ekonomin inte hade stabiliserat sig efter den svåra börskraschen.

Morbror Anders hus på Jonsson street Minneapolis

Flickorna växte upp och Audrey gifte sig med Leon Stamps den 25 september 1948, fick en son, 21 mars 1950, som döptes till Anders. Som vuxen skriver han sitt namn Anders F Stamps, där F:et står för Fröjd. Märkligt att han inte har amerikaniserat sitt namn, utan stavar det på svenskt sätt. Föräldrarna skildes och fadern, som bosatte sig i San Francisco fick vårdnaden av Anders. Anders blev uttagen att delta i Vietnamkriget 1968 och kom hem därifrån efter ett år, med svåra traumatiska besvär. Jag har sökt med ljus och lykta efter honom.

Han är ju den sista levande på Fröjdgrenen, som utvandrade. Jag har skrivit brev till veteransjukhus i USA och bett om hjälp. Även mail till Pentagon, men överallt tycks locket läggas på. Han finns heller inte registrerad i någon vietnam-veteranförening.

Anders Bodin, den tredje av de utvandrande vännerna. Klarade sig från att hamna i världskriget och han gifte sig 28 dec 1922 med Louise Walby och var bosatt i Hennepin. Han avled 18 juni 1978. Han har efterlevande barnbarn, som är bosatta i trakterna runt Minneapolis.

Morbror Anders gravsten på kyrkogården Hillside

På tal om krig, så gick USA med i första världskriget 1917 och det kom att slumpa sig så att Grev Anders Andersson, blev uttagen till detta krig. Inom parentes, den enda från Torrvål som deltagit i ett krig i modern tid. Hur kunde det komma sig att just han blev uttagen? Som jag ser det, ren otur, helt enkelt. Tar man lite tid på sig, så finns det uppgifter lite var stans hur det gick till. När det officiella beslutet att gå med i kriget var taget, gick det ut ett upprop till alla manspersoner mellan 21 och 35 att anmäla sig till myndigheterna. Senare utökades uppropet att gälla alla manspersoner mellan 18 och 45. Sedan, hör och häpna, tillämpade man ett lotterisystem, där man blev kallad efter födelsetid eller uppropsnummer. Det tycks ha skett rätt så slumpartat, men alla måste registrera sig. Det fanns vissa som inte behövde gå i krig. Bönder, jordbruksarbetare, vissa religiösa, college elever och familjeförsörjare. Grev Anders skrev i brev till sin syster Swäs – Anna, vilka hemska umbäranden soldaterna fick utstå i skyttegravarna. Han återkom till USA och även han hade svåra traumatiska problem, som så småningom resulterade i att han tog sitt eget liv. Han tycks inte ha varit gift i USA, eftersom myndigheterna makabert nog, skickade hans karbin, som han haft i kriget, till den kvarvarande familjen i Torrvål.

Besökte Minneapolis 2005 och kunde då se det stora huset där morbror Anders med familj bodde. Besökte även kyrkogården, Hillside, där han är begravd. Graven har en liggande sten med texten: Andrew Frojd 1896 – 1935 FATHER. Alldeles i närheten är dottern Audrey begravd. En vacker kyrkogård, som ligger på en sluttning, därav namnet.

Under samma resa besöktes Bishop Hill, svenskbygderna i Minnesota, platserna som Vilhelm Moberg skriver om i böckerna om In- och Utvandarna, Nybyggarna och Sista Brevet Hem.

Karl-Oskar och Kristina står staty i Cisago. Stenen framför har fraktats från steniga Småland.

Gustaf född i Nyed Värmland och avliden i Grytnäs Dalarna

av Birgitta Larhm

Gustaf Pettersson, som uppges som kringvandrande, arbetskarl, korgmakare, plåtslagare och avslutar sina dagar med noteringen f.d. hemmansägare.

I Folkare Släktforskarförening håller vi på att skriva av dödböcker 1901-1946 för By och Grytnäs församlingar, det s.k. projektet NÅDD, namn åt de döda. För varje person skall vi kontrollera att födelsedatum och födelseort, årtal och datum för civilstånd är korrekt inskrivit i dödboken.

Jag har hållit på att gå igenom några år för Grytnäs och då fastnade jag speciellt för en person som avled i Stusshytan Grytnäs på Försörjningshemmet, med andra ord på "fattiggården" i nämnda by. I dödboken den 30/31921 dör **Gustaf Pettersson** i Stusshytan och nämns som gift man och f.d. hemmansägare. Denna person var född i Nyed i Värmland den 29/5 1839 och döpt samma månad den 30:e. Föräldrarna var fältjägaren nr 21 **Peder Jonsson Rask** och **Karin Nilsson** i Reparetorp¹. Föräldrarna kringvandrande med pass *hvari deras hemvist dock ej var uppgifvit och obekant för dopvittnena*. Och här var det stopp jag hittade varken honom eller föräldrarna på Reparetorp!

Enligt husförhörslängden för Grytnäs 1915-1920² har han och hans hustru inflyttat från Folkärna. Där uppges det att Gustaf Pettersson har gift sig den 13/1 1891, *ingått borgerlig vigsel inför Kronofogden i Hedemora*.

Vid kontroll i Folkärnas utflyttningsbok hittar jag notering om att **Gustaf** och hans hustru **Anna Sofia Klar** var boende på Gammelgårds ägor³ de finns längst ner på sidan med notering "K J Petterssons föräldrar". Längst upp på sidan finns notering **Karl Johan Pettersson** med hustru och barn, han skall vara född 1864 i Skinnskatteberg. I Skinnskattebergs för år 1864 finns det ingen Karl Johan antecknad med Gustaf och Anna Sofia som föräldrar!

Efter att jag inte fick något napp på Skinnskatteberg gick jag tillbaka till hustrun **Ann Sofia Klar** som var född i Järna i Dalarna den 19/6 1837 och här blev det samma resultat, födelseboken för detta år finns inte.

Vad göra? Då är det bara att ge sig på husförhörslängderna! Gustaf och hans hustru har flyttat mellan byarna Kyrkbyn, Hyttan och på ålderns höst Stusshytan i Grytnäs. I Folkärna har de varit boende i Stora Dicka, Gammelgårds ägor och Ringänget i Jäder. I Hedemora finns de bara noterade på Strandgården.

När jag kontrollerade husförhörslängden för Grytnäs⁴ då de var boende i Kyrkbyn bodde även dottern **Amanda Pettersson**, nämnd som piga, tillsammans med föräldrarna och hon var född 1874 i Ramsberg. Och nu fick jag napp Amanda var född den 17/7 och föräldrarna uppges som *korgmakaren Gustaf Pettersson och hustru Anna Sofia Klar Snöån Jerna socken Dalarna med notering attest afsänd till Past. Emb. i Jerna den 31 Juli 1874*. Jag kontrollerade även om prästen hade skrivit in barnet i Järna men där finns ingen notering under nämnda år. Nu fortsatte jag med att försöka hitta övriga barnens uppgifter i födelseböcker.

I Söderbärke för år 1863 finns **Per Gustaf** född den 26 februari och föräldrarna uppgavs som *inhyses arbetskarlen Gustaf Rask och dess hustru Sofia Klar i Strömsheden af Jerna socken. Attest afsänd till Past. Emb. i Jerna den 29 Febr.*

Emma Ulrika skall enligt uppgift vara född i Sura men där är böckerna före 1925 förstörda, det blev med andra ord inget napp.

Så hittade jag **Anna Lovisa** född den 4/7 1872 i Odensvi och fadern uppgavs som *korgmakaren Gustaf Pettersson och hans hustru Anna Sofia Klar från Jerna socken Fahlun län Snöån*. Fadern till flickan var Grenaldier Carl Lundberg och hustru Carolina Andersdotter i Lundby egor denna socken samt drängen **Anders Johan Klar** i Snöån Jerna socken och hans syster pigan **Emma Ulrika Klar** i Prostgården i Norbergs socken Vesterås län. Vid kontroll av folkräkning 1880 finns det en piga **Emma Ulrika Klar** född 1843 i Järna socken. Nu fick jag äntligen en ingång i Järna och efter litet letande fann jag Emma Ulrika med syskon och föräldrarna **Alexander Klar** och **Anna Andersdotter** i Strömsheden.

I husförhörslängden 1838-1847⁵, står fadern som f.d. fältjägaren **Alexander Klar** f 1796 i Finland och modern **Anna C Andersdotter** f 1798 i Strömsheden, fadern avlider 1847. I dödsboken 1847⁶, *f.d. fältjägaren Alexander Klar från Strömsheden född 1796 i Uleåborg i Finnland*

¹ Nyed, C:6, sid 253

² Grytnäs, AII:6, sid 566

³ Folkärna, AIIa:2b, sid 438

⁴ Grytnäs, AII:1, sid 71

⁵ Järna, AI:12c, sid 203, Strömsheden

⁶ Järna, F:3 nr 17, bild 73

föräldrar *Johan Cinderholm?*(svårläst) och *Maria Axelsdotter*, Gift 1830 med efterlevande **Anna C Andersdotter** fr. Strömsheden, haft 9 barn 4 söner och 5 döttrar, 2 söner och 5 döttrar efterleva. Uppförande oklandradt under den tid han vistats inom församlingen. Det finns ingen dödsorsak uppgiven. Död den 13 april, 51 år och begravd den 18 april.

Fadern till **Anna Sofia Klar** var fältjägare och det var även fadern till **Gustaf Pettersson Rask**. Här kanske det finns en gemensam länk till fortsatt letande.

Barn och barnbarn till Gustaf Pettersson Rask och Anna Sofia Klar som jag har hittat. Uppgifter om födelseår och datum är inte kontrollerade mot födelseböcker i de församlingar som har uppgivits i församlingsböckerna.

Per Gustaf Pettersson, f 1863 26/2 Söderbärke⁷ inflyttar från Hedemora till Kyrkbyn 1896⁸, den 1/12 1903⁹ avlider han av lungdot.

Karl Johan Pettersson, f 1864 9/4 Skinnskatteberg gifter sig borgerligt den 31/3 1891 med **Sofia Vilhelmina Karlsson** född i februari 1867 i Falu Kristine. De har barnen **Anna Mathilda** f 11/8 1891 Väddö, **Carl Ragnar Valdemar** f 15/7 1892 Väddö, **Johan Rickard** f 24/10 1895 Hedemora, **Gustaf Herbert** f 18/12 1896 Grytnäs, **Sofia Ingeborg** f 27/3 1898 i Hedemora, **Nils Hugo** f

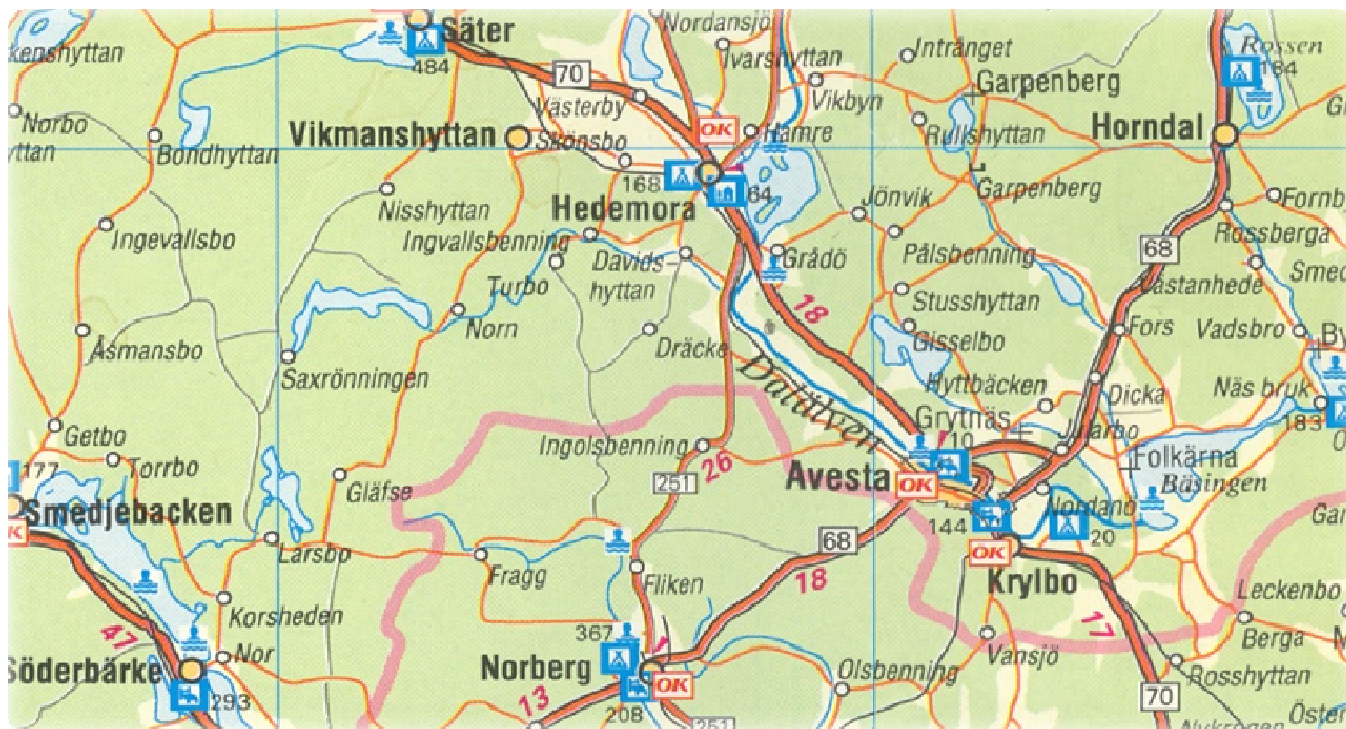
17/5 1905 Grytnäs, **Rut Skuldfrid** f 20/8 1906 Grytnäs, **Ellen Alice** f 26/3 1909 Grytnäs. Familjen flyttar från Folkärna till Stora Tuna den 4/10 1920.

Karl Johans svärfar **Wilhelm Walentin Carlsson** f 17/9 1844 Husby Långhundra och hustrun **Anna Sofia Johansson** f 29/10 1843 Hedemora blir 1893 farföräldrar till Karl Oskar Karlsson som senare blir känd under namnet **Karl Jularbo**.

Emma Ulrika Pettersson, f 1868 2/2 Sura, gift med Gustaf Andersson f 1861 Grytnäs, barnen **Axel Ferdinand** f 17/10 1891 Avesta, **Anna Ulrika** f 24/1 1893 Avesta, **Elsa Cecilia** f 20/9 1897 Avesta, **Signe Maria** f 6/3 1899 Grytnäs.

Anna Lovisa Pettersson, f 1872 4/6 Odensvi¹⁰ har barnen **Karl Emil** f 8/7 1891 i Folkärna, **Oskar Walfrid** f 20/5 1893.

Amanda Pettersson, f 1874 25/7 Ramsberg och plåtslagaren **Per Gustaf Pettersson** f 27/7 1874 Ramsberg har barnen **Gerda Amanda Walborg** f 26/7 1893 Folkärna, **Johan Anshelm** f 22/6 1895 Sala stad, **Alfred Alexius** f 17/7 1897 Simtuna. Amanda avlider 19/8 1899 i Grytnäs av lungdot.

⁷ Söderbärke, C:10, bild 68

⁸ Grytnäs, AII:1, Kyrkbyn, sid 71

⁹ Grytnäs, F:8, nr 35, sid 44

¹⁰ Odensvi, C:11, bild 144

Förtroendevalda i socken och på ting

av Barbro Vikström

Vid en av FSFs träffar kom frågan upp om vilken skillnaden är mellan tolvman och sexman. Man menade att det inte bara kunde vara antalet utan också att det i deras åtaganden måste finnas skillnader. Det visar sig att diskussionen vi hade träffade ganska rätt i sak. Vi ansåg att sexmännen skötte kyrkliga angelägenheter och att tolvmännen var nämndemän vid tingsrätten.

Sexman

Nordisk familjebok skriver 1917 angående sexmän: ”Sexmän, äfven kallade Rotemästare (jfr d. o.), voro i äldre tider ett slags polismyndighet för kyrkotukt och ordning i socknen. De uppburo böter för sorl och sömn i kyrkan, dryckenskap vid gästabad, sedlighetsbrott o.d. Urspr. utsågos de på sockenstämma eller turvis efter matlag i hvarje rote, och antalet var olika efter socknens storlek. Efter införande af 1862 års kommunalförfattningar förlorade sexmännen alltmer sin betydelse, om de ock flerstädes tillsattes stundom af kommunalstämman, oftare af kyrkostämman som biträden åt kommunalnämnden och kyrkorådet att utdela debetsedlar och inkalla personer till dessa myndigheter. Deras åliggande har nästan öfverallt öfvergått till fjärdingsmännen eller särskilda byordningsmän.”

Wiki-Rötter uttrycker det sålunda:

”En sexman, eller rotemästare, var förr i tiden en av (ursprungligen) sex förtroendevalda ordningsmän i en socken som hade ansvar för att sockenstämmans fattade beslut verkställdes. De ansvarade även för underhållet av kyrkobyggnaderna och prästgårdarna, samt för att vara prästerna behjälpliga i diverse ärenden. Sexmannen är också ledamot av sockenrätten, samt kontrollant vid kyrkvärdarnas redogörelser, och dylikt. Sexmännen utsågs av sockenstämman, och för att bli vald till sexman krävdes att man hade en betrodd ställning i sin hemsocken. Ursprungligen hade sexmännen uppsikt över kyrkans tionde. Ämbetet upphörde år 1862, vid införandet av kommunallagarna.

Det fanns även sexmän vid Bergsstaten, som hade till uppgift att hålla uppsikt och räkenskap för malm, materiel och bergslagens utgifter och inkomster vid gruvorna, samt tjänstgjorde som bisittare i bergstings- och gruvrätt, samt bergsnämndeman.”

För By socken gällde följande enligt den svenska översättningen av ”Näsgråds Län i Dalarna”: ”I

borgerligt avseende är socknen indelad i åtta mindre delar eller rotar. Av dessa komma fyra på den övre sockendelen och fyra på den nedre. För de enskilda rotarna svara förtroendemän, som kallas sexmän och utses av kyrkoherden.” Den ursprungliga avhandlingen är skriven på latin och tryckt 1785.

Tolvman

I Rättegångs Balk I. Cap. 1. § i 1734-års lag står det:

”Förste domstol å landet är Häradsrätt. Ther dömer Härads höfding, med tolf bönder, som i Häradet bo, och ther til valde äro. The tolf kallas Härads Nämnd.”

Vi läser vidare på Wiki-Rötter:

”En nämndeman eller tolvman, är en *lekman* som tillsammans med en eller flera lagfarna domare dömer i domstol. Nämndemän har på olika sätt medverkat i den dömande verksamheten i underrätt, det vill säga tingsrätterna och deras föregångare häradsrätterna under hundratals år. Nämndemännen är helt jämlika med de lagfarna domarna – alla har varsin individuell röst och alla deltar i samtliga beslut som rätten ska fatta. Motsvarigheten till landsbygdens nämndemän, var stadens rådmän.

Att vara nämndeman innebar att sitta i häradsnämnden och delta i häradsrättens överläggningar. För att kunna bli en av de tolv i nämnden var man tvungen att tillhöra bondeståndet, vara bosatt i häradet och vara vald till sitt ämbete. Den avgående nämndemannen föreslog ofta själv sin efterträdare (gärna en son eller måg), ett förslag som för det mesta gick igenom. Härads höfdingen beslutade i frågan tillsammans med nämnden. Nämndemän hade stort förtroende och hög status i den egna bygden.”

Sexmännen är alltså valda av sockenstämman eller, som i fallet ovan, kyrkoherden och var från början med att döma ”syndare” men kom över tid att fungera som ett slags socknens ordningsmän. Tolvmännen däremot dömde i den världsliga rättvisan.

Sveriges statskalender 1903 års män

av Birgitta Larhm

I mina gömmor hittade jag boken, Sveriges STATSKALENDER för år 1903, utgifven efter Kongl. Maj:ts nådigaste förordnande af Dess Vetenskaps-Akademi. Stockholm Kungl. Boktryckeriet. P.A. Nordstedt & Söner 1902.

I boken finns en hel del att läsa om t.ex. *Israeliternas festkalender och Festkalender* som är en jämförelse mellan Gregorianska och Julianska kalendern. Är man intresserad av kungahus finns allt, vårt eget kungahus 1903 och även de små furstedömen i Europa som fanns före två världskrig.

RIKSDAGEN

Före tvåkammarriksdagens införande i Sverige bestod riksdagen av fyra stånd, Adel, Präster, Borgare och Bönder, den så kallade ståndsriksdagen. Och en stor del av den svenska befolkningen stod utanför politiskt inflytande, fattigfolk och även kvinnorna.

Tvåkammarriksdagen

Ståndsriksdagen ersattes av en tvåkammarriksdag genom representationsreformen 1866. Andra kammaren blev direktvald av de röstberättigade väljarna medan första kammaren valdes indirekt av ledamöterna i landets landsting och vissa större städer. Riksdagen bestod först av sammanlagt 315 valda ledamöter, 125 i första och 190 i andra kammaren.

Efter reformerna 1907–1909 höjdes antalet ledamöter till sammanlagt 380, 150 ledamöter i första och 230 i andra kammaren. Valen hölls fram till rösträttsreformerna 1907–1909 vart tredje år till Andra kammaren och vart sjätte år till Första kammaren, 1909–1921. Dessförinnan var mandatperioderna nio år och från 1921 åtta. En sjättedel av ledamöterna i Första kammaren förnyades varje år, det vill säga varje år hölls val till en sjättedel av kammarens ledamöter.

Till skillnad från de flesta andra länder med två kamrar hade Sverige ett system där båda kamrarna var helt likställda i makt. Båda kamrarna hade absolut veto mot varandra. De kunde alltså blockera varandra i lagstiftningsfrågor. Var de inte eniga föll frågan, men den kunde tas upp igen genom att nytt förslag lades fram.

Första kammaren valde för Kopparbergs län:

Ernst J. D. Trygger, Professor, f 1857 i Stockholm, boende i Uppsala,

Knut Falk, Bruksegare, f 1836 i Arboga, boende Gravendal Säfsnäs,

Martin Samuel Nisser, Bruksegare, f 1840 i Stockholm, boende Stjärnsund,

Gustaf Ros, Godsegare, f 1852,

Knut Hugo Blomberg, Professor, f 1850 i Hamrånge, boende Uppsala,

Erik Lorentz Petersson, Kontr.-Prost Leksands kontrakt, f 1849

Andra kammaren valde för Kopparbergs län:

Daniel Persson i Tällberg, Hemmansegare, f 1850 i Leksand, för *Leksands tingslag*

Ollas Anders Ericsson i Ofvanmyra, Hemmansegare, f 1858, för *Gagnefs och Rättsviks tingslag*,

Smeds Lars Olsson i Elfdalsåsen, Hemmansegare, f 1857 i Älvdalen, för *Ofvan-Siljans domsaga*,

Back Per Ersson i Hede, Sågverksegare, f 1840, för *Hedemora domsaga*,

Anders Hansson i Solberga, Hemmansegare, f 1839 i Gustafs, för *Falu domsaga Södra tingslag*,

Samuel Söderberg i Hobborn, Nämndeman, f 1859, för *Falu domsagas Norra tingslag*,

Jan Petter Jansson i Saxhyttan, Bergsman, f 1854 i Grangärde, boende i Saxhyttan Grangärde, för *Smedjebackens domsaga*,

Johan Ström i Transtrand, Skollärare, f 1849, för *Nås och Malungs domsaga*,

Gustaf Nils Theodor af Callerholm, H-höfd, f 1852, för *Falun, 1904 Hedemora och Säter*.

Session i andra kammaren år 1904

HÄRADSHÖVDINGEN

Häradshövding var i Sveriges rättsväsen titel på ordförande i en häradsrätt i ett härad på landsbygden, motsvarande borgmästarens roll i rådhusrätten i en stad. När dessa vid kommunreformen 1971 ersattes med tingsrätter fick ordförande i stället titeln lagman.

JUSTITIESTATEN I LANDET

Häradshöfdingar under Kongl. Svea Hofrätt i Kopparbergs län:

Otto Hjalmar Leonard Claëson, f 1836 i Kristianstad, boende Noret Leksand, (*Nedan-Siljans domsaga*) *Leksands tingslag, Rättviks d:o, Gagnefs d:o* (adr. Leksand)

Axel Gabriel Bergsten, f 1832 Kopparberg, (*Ofvan-Siljans domsaga*) *Mora Tingslag, Orsa d:o, Elfdals d:o, Särna o Idre d:o, tjenstl.* (adr. Orsa)

Gustaf Nils Theorin af Callerholm, f 1852 i Hedemora, boende i Hedemora, (*Hedemora domsaga*), *Folkare härad, Hedemora o Garpenbergs tingslag, Säter d:o, Stora Skedvi d:o, Husby d:o* (adr. Hedemora)

Fabian Vilhelm von Kock, f 1837, (*Falu domsaga*), *Norra tingslaget, Södra d:o* (adr. Hälla Falun),

Frih. **Samuel Erik Philip Ehrenkrona**, f 1862 Mjölby, (*Nås och Malungs domsaga*) *Nås tingslag, Malungs d:o* (adr Nås)

Ernst Magnus Grenaner, f 1856, (*Smedjebackens domsaga*), *Grangärde tingslag, Norrbärke d:o, Söderbärke d:o* (adr Smedjebacken)

LÄNSSTYRELSEN

En länsstyrelse är och var i Sverige regeringens företrädare i ett län. Länsstyrelsen inrättades i Sverige 1634 genom att Axel Oxenstierna reformerade statsförvaltningen. En landshövding tillsattes som chef i varje län och som blev kungens befallningshavare i länet. Länsstyrelsens främsta uppgifter blev att vara länets hösta polismyndighet, övervaka att lag och rätt skipades i domstolarna, mota oro och uppror, söka undersåtarnas bästa. Även att kontrollera fogdarna så att skatterna drevs in på rätt sätt. Detta övertog skatteförvaltningen 1909.

Från 1687 fick landshövdingen som tidigare biträts av en landsskrivare till biträden, en landssekreterare, en landsbokhållare, en titel som senare ändrades till landskamrerare, och en landtränmästare. År 1855 infördes en uppdelning av länsstyrelsen i landskanslie och landskontor.

Före 1918 var benämningen på landshövdingen, *Konungens befallningshavare* och länet kallades *Hövdingadömet*.

KOPPARBERGS LÄN

Landshövding

Carl Fredrik Holmquist, f 1857.

Landssekreterare

Nikolaus Sunnerholm, f 1855.

Landskamrerare

Jonas Henrik Bjurstedt, f 1848 i Ekshärad.

Landtränmästare

Johan Valentin Högberg, f 1848.

Länsnotarier

Kristian Gabriel Wik, f 1864,

John Hugo Siggardt Fahlroth, f 1870.

Länsbokhållare

Grefve **Henrik Malkolm Spens**, V-Hhöfd, Rådsman, f 1863 i Vånga.

Landskanslister

Carl Oscar Sätzman, f 1845 i Falu Kristine,

Henrik Adolf Bohm, f 1864 i Nysund,

Landskontorister

Anders Emil Granlund, f 1867 i Falu Kristine,

Carl Adolf Hwasser, f 1870 i Söderbärke.

Landsfiskaler

Axel Thorell, Kronolänsman, f 1861 i Forshälla, *i Öfre distr* (adr Leksand),

Herman Alfred Valentin Dahl, Kronolänsman, f 1850 i Grangärde, *i Nedre distr.* (adr. Borlänge)

Falu Fögderi

Kronofogde

Anders Gunnar Samuel Esseen, f 1839 (adr Falun).

Häradsskrifvare

Axel Fredrik Sandström, f 1841.

Kronolänsmän

Matts Lissel, f 1865, *Kopparbergs distrikt* (adr Falun),

Erik Axel Nylén, f 1867, *Svärdsjö d:o* (adr Svärdsjö),

Hans Svedberg, f 1852, *Sundborns och Vika d:o* (adr Korsnäs),

Carl Arvid Östergren, f 1844, *Silfbergs, Gustafs och Torsångs d:o* (adr Gustafs),

Carl Ludvig Svanström, f 1868, *St. Tuna d:o, Utombrodelen* (adr Stora Tuna),

Herman Alfred Valentin Dahl, tillf. Landsfiskal, f 1850, *St. Tuna d:o, Ofvanbrodelen* (adr Borlänge).

Hedemora Fögderi

Kronofogde

Karl Axel Bladin, V.-Hhöfd., f 1860, (adr Hedemora).

Häradsskrifvare

Johan Gottfrid Pettersson, f 1851 (adr Hedemora)

Kronolänsmän

Frans Rudolf Alexander Lundberg, f 1861, *St. Skedvi och Sätters distr.* (adr Qvista),

Nils Johan Axel Olofsson, f 1854, *Husby d:o* (adr Dala-Husby),

Anders Axel Hasselgren, f 1834, *Hedemora d:o* (adr Hedemora),

Per Magnus Petersson, f 1850, *Garpenbergs d:o* (adr Garpenberg),

Carl Fredrik Wallenström, f 1840, *Folkärna d:o* (adr Folkärna Jularbo),

Gustaf Hjalmar Lundén, f 1868, *By d:o* (adr Bredgrind).

Nedan-Siljans Fögderi

Kronofogde

Johan Viktor Lyckholm, f 1839, (adr Leksand).

Häradsskrifvare

Johan Evald Hesselius, f 1835 (adr Falun).

Kronolänsmän

Axel Thorell, tillf. Landsfiskal, f 1861, *Leksands distrikt* (adr Leksand),

Anders Eriksson, f 1850, *Åls d:o* (adr Insjön),

Fredrik Robert Agaton Murelius, 1860, *Bjursås d:o* (adr Bjursås),

Jonas Tellander, f 1860, *Rättviks d:o* (adr Rättvik),

Johan Alfred Olsson, f 1863, *Ore d:o* (adr Furudal),

Lars Andersson, f 1848, *Gagnefs d:o* (adr Gagnef).

Ofvan-Siljans Fögderi

Kronofogde

Frans Albert Andersson, f 1849 (adr Orsa).

Häradsskrifvare

Jonas Gustaf Brundin, f 1854, (adr Elfdalen).

Kronolänsmän

Carl Fredrik Carlström, 1837, *Elfdalens distr* (adr Elfdalen),

Erik Birger Lundholm, f 1873, *Orsa d:o* (adr Orsa),

Johan Wilhelm Johansson, f 1855, *Mora d:o* (adr Mora),

Olof Olsson Stadig, f 1843, *Solleröns d:o* (adr Sollerön),

Anders Johan Holmqvist, f 1858, *Venjans d:o* (adr Venjan),

Antonius Einar Johan Gottliebsson, f 1872, *Särna d:o* (adr Särna).

Vester-Dals Fögderi

Kronofogde

Hjalmar Winqvist, f 1843 (adr Malung).

Häradsskrifvare

Iwar Thorsten Laurentius Ölund, f 1866 (adr Malung).

Kronolänsmän

John Blom, f 1855, *Malungs distr.* (adr Malung),

Axel Nordström, f 1864, *Transtrands d:o* (adr Transtand),

Nils Engelbrekt Olsson, f 1868, *Lima d:o* (adr Lima),

Nils Forsberg, f 1867, *Äppelbo d:o* (adr Äppelbo),

Carl Ahlström, f 1838, *Järna d:o* (adr Myrbacka),

Olof Lind, f 1861, *Nås o Säfsnäs d:o* (adr Nås),

Anders David Broman, f 1872, *Floda d:o* (adr Holsåker).

Vester-Bergslags Fögderi

Kronofogde

Erik Wilhelm Sundberg, f 1840 (adr Smedjebacken).

Häradsskrifvare

Johan Emanuel Sundström, f 1854 (adr Falun).

Kronolänsmän

Erik Lindh, f 1864, *Grangärde distr.* (adr Grangärde),

Bror Adolf Bergström, f 1857, *Ludvika d:o* (adr Ludvika),

Robert Werner Leufgren, f 1851, *Norrbärke d:o* (adr Smedjebacken),

Gustaf Ludvig Julius Cassel, f 1835, *Söderbärke d:o* (adr Söderbärke).

STÄDERNAS STYRELSE

Städerna i Kopparbergs Län

FALUN

Borgmästare

Carl Johan Fredrik Cornelius, 1858.

Rådmän

Carl Gustaf Oskar Ihrman, Auditör, f 1850,

Arvid Samuel Flodström, V-Hhöfd, f 1864.

Grefve **Henrik Malkolm Spens**, Länsbokhållare, f 1863.

Öfverexekutor

Borgmästaren

Stadsfogde

Carl Holm, f 1832.

Kronouppbörds-kassör

Anders Gunnar Samuel Esseen, Kronofogde, f 1839.

Stadsbokhållare

Lothrope Jonathan de Verdier, f 1862.

Stadsfiskal

Carl Holm, Stadsfogde, f 1832.

SÄTER

Borgmästare

Karl Arvid Anderstedt, f 1848.

Rådmän

Fredrik Edvard Hedlöf, f 1825,

Anders Victor Hägg, f 1838,

Carl Erik Rundqvist, f 1861.

Öfverexekutor

Magistraten.

Stadsfogde

Anders Gustaf Lindbäck, f 1840.

Stadsbokhållare

August Wetterstrand, f 1861.

Stadsfiskal

Anders Gustaf Lindbäck, *Stadsfogde*, f 1840.

HEDEMORA

Borgmästare

Gustaf Emanuel Winquist, f 1868.

Rådmän

Per Gustaf Samuelsson, f 1833,

Carl Axel Lindgren, f 1837,

Anders Gustaf Ericsson, f 1833.

Öfverexekutor

Magistraten.

Stadsfogde

Per Thorborg, f 1827.

Stadsbokhållare

Eric Dahl, f 1849.

Stadsfiskal

Per Thorborg, även Stadsfogde, f 1827.

POSTSTATEN

Enligt 1636 års förordning inrättades s.k. posthemman. Detta blev ett ansvar för bönderna, allmogen har överallt i landet varit förpliktad att med fri skjuts och gästning förse dem som var ute i kungens ärende. Från början var det mottagaren av försändelsen som fick betala försändelseavgiften.

På Postverkets stat för år 1903 äro uppförda 250 nya postexpeditörstjänster, men dessa hafva icke så tidigt tillsatts, att desamma kunnat här införas¹.

Postverket var ursprungligen en myndighet men utvecklades under 1900-talet till ett så kallat affärsdrivande verk.

Kopparbergs län

FALUN

Postmästare, **Carl Carlberg**, f 1851.

Kontrollör, **Carl August Anshelm Petersohn**, f 1846.

Postexpeditör, **Jakob Pontus Törnqvist**, f 1847.

Svante Thure Öhrström, f 1856.

Hilma Ahlström, f 1865.

HEDEMORA

Postmästare, **Pehr Gustaf Westberg**, f 1823.

Postexpeditör, **Anna Vendela Gyllengahm**, f 1862.

SÄTER

Postmästare, **Emil Fredrik Landberg**, f 1851.

AVESTA

Postmästare, **Johan Schultzberg**, f 1844.

BORLÄNGE

Postmästare, **Axel Wilhelm Carpelan**, f 1848.

Postexpeditör, **Hulda Elin Adolfina Riddeståhle**, f 1865.

LEKSAND

Postmästare, **Brynolf Fredrik Wennqvist**,
Postexpeditör, Telegrafassistent, f 1846.

LUDVIKA

Postmästare, **Johan August Engström**, f 1847.

MALUNG

Postmästare, **Berndt N:son Heimers**, f 1849.

MORA

Postmästare, **Isac Petter Rundqvist**, f 1849.

Postexpeditör, **Axel Rudolf Lindh**, f 1866.

NÅS

Postmästare, **Olof N:son Tjörner**, f 1845.

SMEDJEBACKEN

Postmästare, **Johan Linus Anderson**, f 1845.

Förra Posthuset på Vasagatan i Stockholm
Arkitekt: Ferdinand Boberg 1903

Källor:

Sveriges Statskalender 1903

Nordisk familjebok, 1910

Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid,
Stockholm 1962,

Sten Claëson, *Häradshövdingeämbetet i
senmedeltidens och Gustav Vasas Sverige*,
Stockholm 1987.

Lars-Arne Norborg, *Sveriges historia under 1800-
och 1900-talet*.

Sveriges befolkning 1900, CD-skiva

¹ Sveriges Statskalender, notering sid 255

Dalalördag på Landsarkivet i Uppsala

av Birgitta Larhm

Från Anna-Karin Westerlund och hennes medarbetare utgick en inbjudan till en speciell Daladag på Landsarkivet i Uppsala. Drygt ett 40-tal personer mötte upp för en dag med Dalarna i centrum.

Anna-Karin Westerlund, chef för forskarservice, och Bo Danielsson hälsade oss välkomna. De informerade om vilka olika arkiv som finns hos landsarkivet. De kyrkokommunala handlingarna såsom sockenstämmoprotokoll där vi kan hitta mycket om skolan, kyrkobyggnader, prästgårdar och fattigvården mm. Vi kan bland de juridiska arkiven hitta uppgifter om försäljning vid exekutiva auktioner, jordbruksfastigheter och andra fastigheten. Även bouppteckningar finns att tillgå på Landsarkivet för oss forskare. Här har vi

släktforskare en guldgruva som vi inte skall förglömma när vi vill få litet med information om våra släkter från Dalarna.

Efter lunchen berättade Karin Borgkvist Ljung, Riksarkivet i Stockholm, om bland annat *Renoverade protokoll* i Svea hovrätts arkiv.

Hos Landsarkivet i Uppsala finns handlingar från Dalarna, Västmanland, Södermanland, Örebro och Uppland.

En mycket givande dag tycker både Monika Pettersson och jag som kom från FSF. Hoppas att detta kommer att följas upp om inte varje år så åtminstone vartannat år.

Ett stort tack till Landsarkivets personal för en trevlig dag.

OLYCKSFALLSFÖRSÄKRING FÖR DIG SOM MEDLEM

Du som är medlem i **Folkare Släktforskarförening** omfattas av en olycksförsäkring genom IF, som gäller under verksamhet organiserad av FSF

FSF säljer materialet du behöver i din släktforskning!

Handbok Emigrantforskning. En bok som tar upp en rad såväl väntade, som oväntade, aspekter och möjligheter i samband med emigrantforskning. Icke medlem 215 kr, **medlem 195 kr**

Handbok Fader okänd. Råd och handledning i jakten på fäder till de utomäktenskapliga barn som alla släktforskare förr eller senare träffar på. Icke medlem 215 kr, **medlem 195 kr**

Handbok Kartforskning. Bok om kartforskning. Innehållande även en CD-skiva med fördjupningsmaterial. Icke medlem 215 kr, **medlem 195 kr**

Handbok Soldatforska. En helt ny handbok för dem som har soldater i slakten eller är intresserad av svensk militärhistoria. Icke medlem 265 kr, **medlem 235 kr**

Begravda i Sverige nr 2. Är framtagen i ett samarbetsprojekt med Sveriges Kyrkogårdsförvaltningar och Sveriges Släktforskarförbund. Innehåller sammanlagt drygt 6,4 milj begravda på 3000 kyrkogårdar eller 95 % av alla digitalt registrerade i Sverige. Icke medlem 595 kr, **medlem 495 kr**

Svenska ortnamn. Ny utgåva som är kompatibel med alla Windows-versioner. Uppgifterna är hämtade ur databaser hos Lantmäteriet i Gävle. Totalt redovisas 410 000 ortnamn. Ett mycket användbart hjälpmedel, exempelvis om du bara ser en liten del av ett ortnamn i en gammal handling. Alla namn är kopplade till län, kommun och församling med den indelning som gällde 1999. Icke medlem 220 kr, **medlem 200 kr**

Utgivare: **Sveriges Släktforskarförbund**
www.genealogi.se

Program våren 2014

Vårens tema: **Byar och bosättningar**

Januari

Måndag 13/1 kl 17.00–19.00

Forskarkväll

Lördag 25/1 kl 10.00–13.00

Öppet Hus, vi vänder oss även till allmänheten
Invigning av FSFs nya lokal

Februari

Lördag 8/2 kl 10.00–13.00

Öppet Hus, vi vänder oss även till allmänheten

Måndag 17/2 kl 17.00–19.00

Forskarkväll

V 9 Sportlovet, ungdom

2 halvdagar

Mars

Måndag 3/3 kl 17.00–19.00

Forskarkväll

Lördag 15/3 kl 10.00–13.00

Släktforskningens Dag

Årsmöte, vecka 13

Föreläsning

April

Lördag 5/4 kl 10.00–13.00

Öppet Hus, vi vänder oss även till allmänheten

Måndag 14/4 kl 17.00–19.00

Forskarkväll

Maj

Lördag 10/5 kl 10.00–13.00

Öppet Hus, vi vänder oss även till allmänheten

Måndag 19/5 kl 17.00–19.00

Forskarkväll

Föreläsningar under våren

tema: Bouppteckningar
tema: databasen Bygdeband

